

ETT ENAT
SYDSVERIGE
SKAPAR
ETT STARKT
SVERIGE

POSITIONSPAPPER
INFRASTRUKTUR & TRANSPORT

2016

ETT ENAT **SYDSVERIGE** SKAPAR ETT STARKT SVERIGE

Vi sex regioner i Sydsverige; Jönköping, Kronoberg, Kalmar, Blekinge, Skåne och Halland, samverkar politiskt från hösten 2015 över regiongränserna inom de flesta politikområden. Vi gör det bland annat inom kollektivtrafik- och infrastrukturuområdet för ett helhetstänkande på samhällsutvecklingen.

En genomtänkt infrastruktur är en grundförutsättning för samhällets förbättring. Tillgänglighet till arbete, bostad, utbildning, kultur och service genom smidiga kommunikationer är viktiga i människors vardag. Transportsystemets funktion och utveckling, både för personer och gods, är även avgörande faktorer för företagens konkurrenskraft och attraktivitet. Det strategiska läget gör att ett starkt Sydsverige gynnar hela Sveriges tillväxt och framsteg.

Vi sex regioner i Sydsverige vill samverka med staten, kommunerna, näringslivet och andra aktörer för att på bästa sätt ge förutsättningar för

Sydsveriges och Sveriges utveckling. Infrastruktur, kollektivtrafik, bostadsbyggande, näringslivsutveckling, forskning och innovationer hänger nära samman och måste samspela för att nå gemensamma mål och använda resurserna effektivt.

Vi har enats kring prioriteringar för den framtida infrastrukturen genom att samlas kring tre gemensamma sydsvenska utgångspunkter. Vi utgår från dessa i vår planering och föreslår att de tas som utgångspunkt i statens planering av infrastrukturen för åren 2018-2029. Det är viktigt att tillräckliga resurser avsätts för att både underhålla och utveckla infrastrukturen. Vi utgår ifrån att nya stambanor byggs ut och att det sker genom särskild finansieringsform.

SYDSVERIGES GEMENSAMMA PRIORITERINGAR I UTVECKLING AV TRANSPORTSYSTEMET ÄR:

- ▶ **INTERREGIONAL TILLGÄNGLIGHET** – SNABB UTBYGGNAD AV TVÅ NYA STAMBANOR SOM KOPPLAR AN TILL BEFINTLIGA VÄSTKUSTBANAN, SÖDRA STAMBANAN OCH ANSLUTANDE SIDOBANOR.
- ▶ **SAMMANKNUTET SYDSVERIGE** – UTVECKLING OCH UNDERHÅLL AV JÄRNVÄGAR OCH VÄGAR SOM STÖDGER DEN FLERKÄRNIGA ORTSTRUKTUREN MED TILLVÄXTMOTORER, KÄRNOR OCH DERAS OMLAND.
- ▶ **KONKURRENSMÄSSIGA OCH HÅLLBARA GODSTRANSPORTER** – ÖKAD TRANSPORTKAPACITET FÖR EFFEKTIVA OCH KLIMATSMARTA TRANSPORTER FÖR NÄRINGSLIVET.

Mats Eriksson
Regionstyrelsens ordförande
Region Halland

Anna Fransson
Regionstyrelsens ordförande
Region Kronoberg

Henrik Fritzon
Regionstyrelsens ordförande
Region Skåne

Håkan Jansson
Regionstyrelsens ordförande
Region Jönköpings län

Christina Mattisson
Regionstyrelsens ordförande
Region Blekinge

Ulf Nilsson
Ordförande
Regionförbundet i Kalmar Län

VÅR ENIGHET I OVANSTÅENDE PRIORITERINGAR SYFTAR TILL ATT:

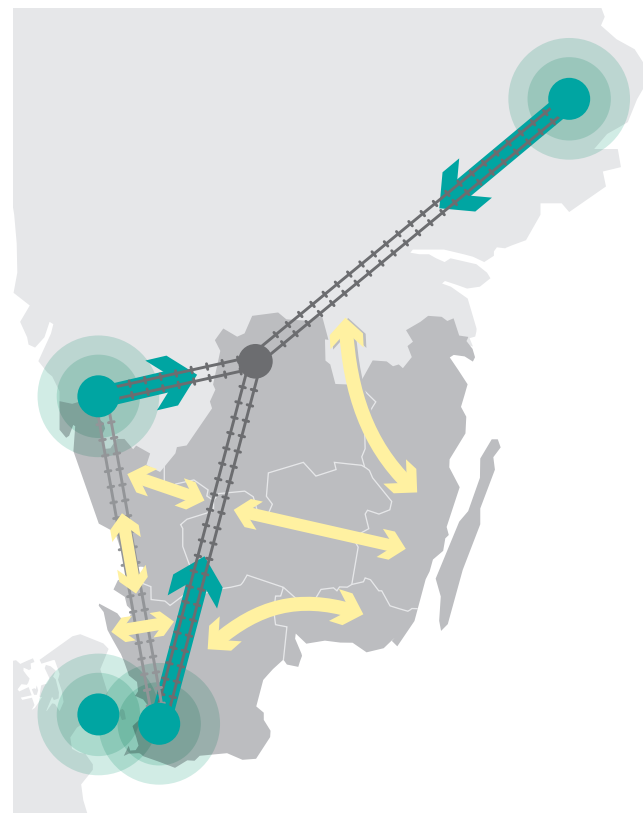
- Skapa en välfungerande helhet som korrigerar brister i nuvarande transportsystem
- Utnyttja gjorda och planerade investeringar på bästa sätt
- Undanröja flaskhalsar i det internationella, nationella och regionala transportsystemet
- Förbättra pendlingsmöjligheter med konkurrenskraftiga restider och se till hela resan-perspektivet
- Koppla samman arbetsmarknader för att öka sysselsättningen och främja kompetensförsörjning
- Skapa en integrerande infrastruktur med fokus på boende och tillgänglighet
- Koppla samman stad och landsbygd
- Planera för en klimatsmart kollektivtrafik och infrastruktur
- Utveckla en gränsöverskridande kollektivtrafik- och infrastrukturplanering

PRIORITERING 1

INTERREGIONAL TILLGÄNGLIGHET

Sydsverige har ett strategiskt läge i Sverige med nära koppling till såväl övriga Europa som Mälardalen och Västsverige. Tillgängligheten till Sveriges tre storstadsområden är mycket viktig – 26 procent av landets befolkning bor i Sydsverige! En av de viktigaste satsningarna för framtiden är etablering och utbyggnad av nya stambanor i Sverige, där Sydsverige påverkas av alla delar av det planerade höghastighetsnätet.

I samverkan med sidobanorna ger nya stambanorna också nya möjligheter att knyta samman Sydsveriges olika delar. Även de internationella kopplingarna mot Norge, Danmark, och Tyskland, den globala tillgängligheten via Köpenhamns flygplats, samt möjligheterna att bättre knyta samman Skåne-Halland-Göteborg med snabba tåg är av stor betydelse. Det förutsätter att de nya stambanorna inte ses som isolerade företeelser utan att de planeras och utvecklas nära samordnat med anslutande sidobanor och regional trafik. Satsningarna på de anslutande sidobanorna kan inte vänta utan bör ske parallellt för att skapa en nödvändig regional tillgänglighet och underlag för höghastighetstågen. Härigenom uppstår störst samhällsekonomisk nytta av de mycket stora investeringar som planeras.

Utbyggnaden av de nya stambanorna bör genomföras så snabbt som möjligt, starta från storstadsområdena och samordnas med anslutande järnvägar, stationer och utbyggd regional tågtrafik.

VAD KRÄVS?

Vi sex regioner tillhandahåller och förbättrar den regionala tågtrafiken för att öka kvalitet, fler tågavgångar och minska restider i Sydsverige. Vi ser därmed fyra punkter som bör prioriteras från statligt håll för bästa effektivitet och användning av resurser:

1. De nya stambanorna bör byggas ut så snabbt som möjligt då nyttorna erhålls fullt ut först när hela systemet är i funktion.
2. Starta utbyggnad utifrån storstäderna där problemen och kapacitetsbristerna är störst redan idag.
3. Stambanornas utbyggnad bör samordnas med förbättringar av sidobanorna och den regionala trafiken.
4. Färdigställ utbyggnaden av Väst kustbanan och möjliggör snabb trafik som kan öka tillgängligheten till Göteborg, Kastrup, Köpenhamn och norra Tyskland.

PRIORITERING 2

SAMMANKNUTET SYDSVERIGE

Sydsverige har en flerkärnig ortstruktur. I alla delar av Sydsverige finns tillväxtnotorer och regionala kärnor, städer med dynamisk tillväxt och goda utvecklingsförutsättningar. Motorerna har stark befolknings- och sysselsättningstillväxt som skapar tillväxteffekter för omlandet, och har därmed stor betydelse för sina respektive regiondelar. Vissa områden präglas av tillverkningsindustri och företag som arbetar i internationell konkurrens. I Sydsverige finns också områden med svag utveckling av befolkning och sysselsättning.

Den flerkärniga strukturen är en tillgång och viktig utgångspunkt för Sydsveriges utveckling och planering samt hur transportsystemet ska ordnas. Genom flerkärnighet och samspel mellan städerna ökar robustheten på arbetsmarknaden och i företagens möjligheter. Denna struktur ger också valfrihet och minskad sårbarhet för varje invånare. För att området ska kunna utvecklas, till gagn för hela Sverige, behöver den flerkärniga ortstrukturen stödjas genom ett finmaskigt nät av infrastruktur. Ett väl fungerande järnvägsnät och ett nationellt och regionalt säkert vägnät präglad av hög tillgänglighet är en förutsättning.

Sydsveriges järnvägsnät är ett av Sveriges mest trafikerade. Den hårda belastningen medför störningar i systemen som får stora konsekvenser för såväl resenärer som gods. Det finns behov av ordentliga insatser för att höja järnvägarnas skick och återhämta ett eftersatt underhåll. Det behövs i många fall investeringar i stationsanläggningar, dubbelspår och trimningsåtgärder. Detta ger ökad kapacitet, kortare restider och ett mindre sårbart system.

De faktorer som i detta fall vägts in vid klassningen som regional kärna är befolkningsstorlek, pendlingsnetto och graden av mångsidighet i näringslivet genom så kallad branschbredd. Viss hänsyn har också, för att beakta de skilda förhållanden som finns i Sydsveriges olika delar, tagits till ortens bedömda betydelse för sitt närmaste omland. Med tillväxtnotorer menas sådana regionala kärnor som har en snabbare befolknings- och sysselsättningstillväxt än genomsnittet i länet vilket ger spridningseffekter och tillväxt i omlandet.

STÖRRE OCH INTEGRERANDE ARBETSMARKNADSREGIONER FÖR ETT KONKURRENSKRAFTIGT NÄRINGS LIV

En gemensam strategisk planering av infrastruktur och kollektivtrafik ger tillgång till arbetsmarknad och utbildning. I en global ekonomi är näringslivets konkurrens- och attraktionskraft beroende av goda kommunikationer genom järnväg, väg, flyg och sjöfart. Ökad och bred tillgänglighet skapar stor social nytta för det moderna samhället och har en integrerande funktion.

I Sydsverige finns en hög andel arbetstillfällen, bland annat inom forskning och utveckling. Här planeras för två världsunika forskningsanläggningar, MAX IV och ESS, det senare ett av de största och mest högprioriterade forskningsinfrastrukturprojekten i Europa. För den svenska innovationskraftens tillväxt måste infrastrukturen koppla samman lärosäten och forskningsanläggningar, samt göra dem tillgängliga för studenter, forskare, arbetskraft, och inte minst internationell omvärld. Detta är en grundbult för Sveriges framtida konkurrenskraft internationellt.

Planerna på nya stambanor ger stora möjligheter tillsammans med den regionala persontågstrafiken, bland annat som ett medel att knyta samman Sydsveriges arbetsmarknadsregioner med korta restider och låg miljöpåverkan. De sydsvenska regionerna prioriterar en fortsatt utveckling av kollektivtrafiken där den regionala tågtrafiken är ryggraden i systemet. I relationer där järnväg saknas kan högklassig busstrafik, så kallade superbussar, vara ett bra alternativ.

HÅLLBAR PLANERING

För att klimatmålen ska nås krävs en omställning av transportsystemet. De olika färdmedlen ska samverka och komplettera varandra och erbjuda hållbara res- och transportmöjligheter utifrån ett hela resan-perspektiv. Sydsveriges regioner, kommuner

och näringsliv har goda förutsättningar att bidra i denna utveckling. Här finns stor tillgång på förnyelsebara energikällor och forskning kring framtidens bränslen och motorer. Här drivs ett aktivt arbete med kollektivtrafikutveckling, bland annat med det gemensamma Öresundstågssystemet och K2, ett nationellt kunskapscenter för forskning och utbildning inom kollektivtrafik. Sveriges mest framgångsrika cykelkommuner ligger i området. Dessutom finns ett flertal utvecklingsplattformar för hållbara städer, mobility management, miljöanpassad logistik, och intelligenta transportsystem. I de stora städerna finns särskilda utmaningar att hitta utrymmessnåla och rena lösningar som kan möta kraven på attraktiva stadsmiljöer. Städerna och deras samspel med sitt omland är också särskilt viktiga i frågan att minska transporternas klimatpåverkan.

VAD KRÄVS?

Vi sex regioner skapar tillväxt, fler arbeten och social sammanhållning genom att öka närheten mellan tillväxtmotorer och regionala kärnor, via utbyggd kollektiv- och cykeltrafik samt genom att införa ny teknik och lösningar för resande och transporter av varor. Vi bygger ut högklassiga busslösningar vilket kräver insatser i infrastrukturen såväl i tätorter som på landsbygden. Tillsammans med kommunerna bygger vi ut kollektivtrafiken med fordon som drivs av fossilfria bränslen och ersätter korta bilresor med cykelvägnät. Vi har höga ambitioner gällande utbyggnad av cykelvägar i stadsmiljöer och för att knyta ihop landsbygd och stad. Vi ser därmed sju punkter som bör prioriteras från statligt håll för bästa effektivitet och användning av resurser:

högre hastighet så att ett sammanhållet tågssystem skapas och trafikunderlaget till stambanorna vidgas. Skapa effektiva knutpunkter för samordning av regional och interregional trafik. Den långsiktiga funktionen för Södra stambanan säkerställs, både före och efter utbyggnad av den nya stambanan.

1. Säkerställa underhåll och drift på järnvägar som trafikeringen kräver. Södra stambanan och Västkustbanan är särskilt viktiga.
2. Trimma järnvägssystemet för ökad kapacitet och förbättrad hastighetsstandard.
3. Tillgång till de nya stambanorna även för ett snabbt regionaltågssystem.
4. Uppgradera sidobanorna för ökad kapacitet och
5. Effektiva och miljövänliga kopplingar mellan städer och deras omland. Säkra vägunderhållet och bygg busshållplatser med hög kvalitet på det statliga vägnätet samt öka framkomligheten för buss.
6. Utveckling och incitament för införande av ny teknik för hållbara drivmedel, trafikantinformation och effektivt utnyttjande av infrastrukturen.
7. Öka satsning på cykelvägar för att skapa ett sammanhängande cykelnät i södra Sverige. Knyt ihop det statliga väg- och cykelvägsnätet med det kommunala.

PRIORITERING 3

KONKURRENSMÄSSIGA OCH HÅLLBARA GODSTRANSPORTER

Sveriges perifera läge i förhållande till flera tunga marknader för utrikeshandeln innebär att effektiv infrastruktur och logistik är av särskild betydelse för landet. Sydsveriges strategiska läge gör att en stor del av Sveriges import och export passerar genom området varje år, det vill säga 41 procent av importvärdet respektive 31 procent av exportvärdet. Här går förbindelserna mellan det kontinentala Europa och Skandinavien, och Sydsverige har därmed en nyckelroll i TEN-T-nätverkets svenska delar. Flera viktiga hamnar, flygplatser och andra knutpunkter av nationell och internationell betydelse ingår eller ligger i anslutning till nätverket. Tillgängligheten och kapaciteten i Öresundsregionen är en särskild utmaning, där hamnarna har en nyckelroll för Sveriges ekonomi.

NYA MARKNADER, STARK SKOGSNÄRING OCH VÄXANDE TRANSPORTVOLYMER

De globala handelsmönstren förändras och handeln växer särskilt snabbt i relation mot centrala och öst-

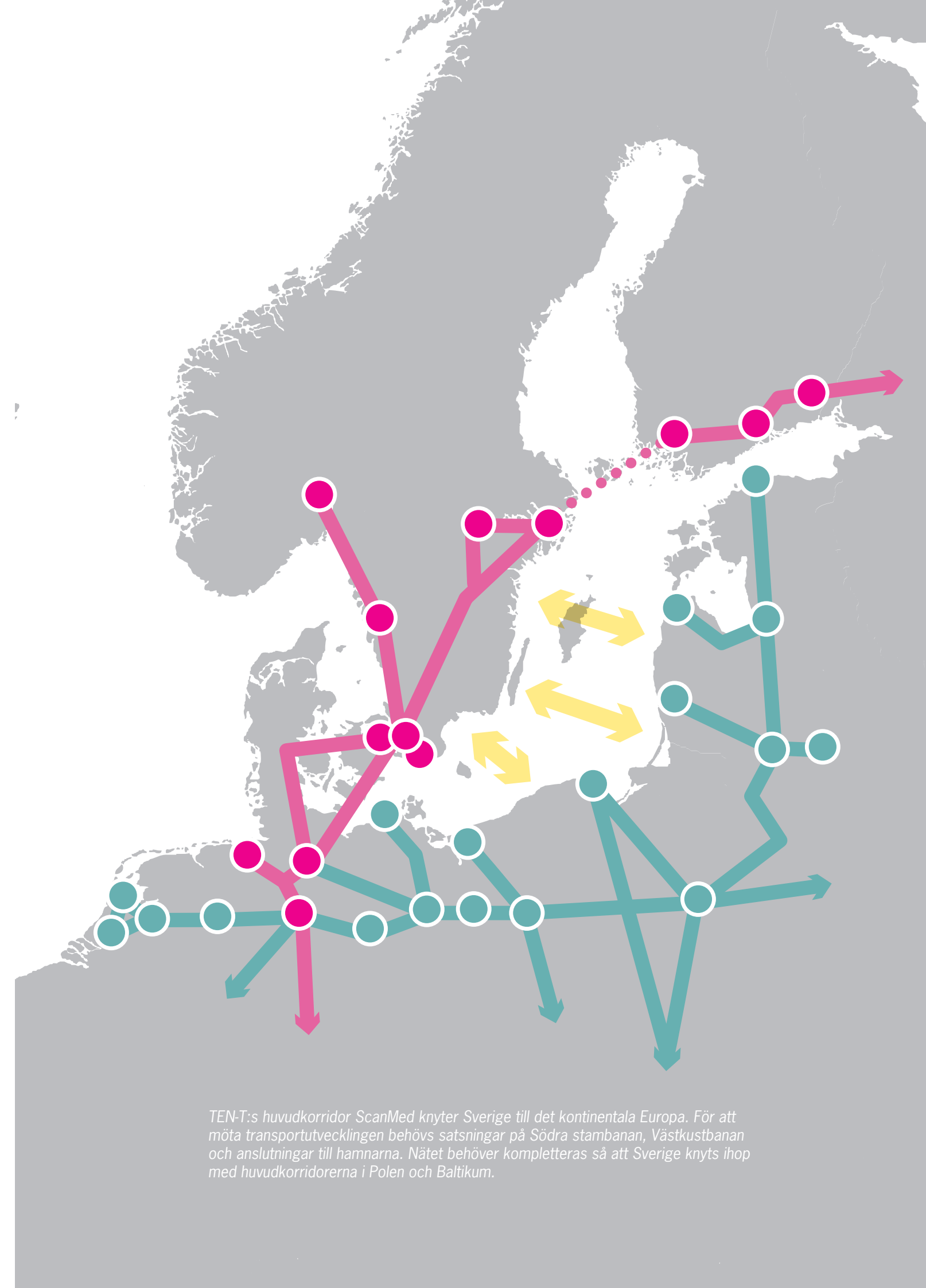
ra Europa och mot Asien. Det ställer ökade krav på kapacitet och effektivitet i dessa transportrelationer. Idag saknas viktiga länkar mellan södra Sverige och de prioriterade TEN-T-korridorerna i Polen och de baltiska länderna. Detta berör hamnarna i Småland, Blekinge och Skåne, men också väg- och järnvägsnätet som kopplar till dessa knutpunkter.

I Sydsverige finns även en stark skogsnäring, hela 20-25 procent av rikets tillväxt inom segmentet, vilket innebär stora volymer för transportnätet inklusive hamnarna. Jönköpingsområdet är en central punkt för logistik med en viktig funktion för hela landets tillväxt. Godstransporterna på det hårt belastade sydsvenska järnvägs- och vägnätet beräknas dessutom öka, bland annat på grund av kommande Fehmarn Bält-förbindelsen och ökande handel mot östra Europa. För att kunna leva upp till nationella och regionala målsättningar om tillväxt, miljö och utveckling krävs en utökad kapacitet i infrastrukturen.

VAD KRÄVS?

Vi sex regioner driver utvecklingsarbete tillsammans med andra så att transporterna effektiviseras och bidrar till regional utveckling med mindre klimatpåverkan. Vi utvecklar våra regioner så att de kan samspela med andra delar av Sverige och så att de blir konkurrenskraftiga och bidrar till Sveriges tillväxt. Vi möter upp den ökade handeln över Östersjön med bra infrastruktur och intermodala lösningar. Vi ser därmed fyra punkter som bör prioriteras från statligt håll för bästa effektivitet och användning av resurser:

1. Vidareutveckla och undanröja flaskhalsar i TEN-T Skandinavien Medelhavetkorridoren, särskilt på Södra stambanan, Väst kustbanan och i passagen genom Öresundsregionen och norra Tyskland.
2. Knyta ihop Sydsveriges Östersjöhamnar med TEN-T-nätverket för att få bättre koppling till de viktiga och växande handelsmarknaderna i Polen och Baltikum.
3. Säkra bärigheten på det finmaskiga vägnätet och åtgärder för upprepade årliga tjällossningar.
4. Samordning av transportsystemet med grannländer genom gemensamma nationella och internationella utvecklingsprojekt, med fokus på logistik och miljö.

TEN-T:s huvudkorridor ScanMed knyter Sverige till det kontinentala Europa. För att möta transportutvecklingen behövs satsningar på Södra stambanan, Väst kustbanan och anslutningar till hamnarna. Nätet behöver kompletteras så att Sverige knyts ihop med huvudkorridorerna i Polen och Baltikum.

REGIONSAMVERKAN SYDSVERIGE syftar till att, med medborgarnas bästa för ögonen, utveckla samarbetet mellan verksamheterna i Landstinget i Kalmar län, Regionförbundet i Kalmar län, Landstinget Blekinge, Region Blekinge, Region Skåne, Kommunförbundet Skåne, Region Kronoberg, Region Halland och Region Jönköpings län. Målsättningen är att skapa en grund för ökad tillväxt i Sydsverige i ekonomiskt, ekologiskt, kulturellt och socialt hänseende. Grunden för denna ambition ska vara en strävan efter en helhetsorienterad och långsiktigt hållbar utveckling i Sydsverige och i Sverige.

